

A. R.:

Matej Hubad — vojvoda naše pesmi.

ojvoda? Da, otroci moji! Tudi v naši lepi pesmi imamo svojega velikega in zaslužnega vojvodo. In glejte, kakor veliki vojskovodje vodijo svoje čete v zmago-slavne boje, tako vodi tudi Matej Hubad, ravnatelj „Glasbene Matice“, svojo pevsko četo do velikih zmag naše pesmi daleč preko ožjih mej naše mile do-movine.

Za njegove velike zasluge na tem polju ga je po-častila Jugoslovanska Akademija znanosti in umetnosti v Zagrebu z redkim odlikovanjem: imenovala ga je za svojega pravega člana. Njegova vojska — pevski zbor „Glasbene Matice“ — in ves naš slovenski narod je bil počaščen s tem imenovanjem. Pevski zbor mu je nedavno priredil v lepo okrašeni dvorani „Narodnega doma“ v Ljubljani časten večer. Gospod učitelj Andrej Rapè, predsednik pevskega zbora „Glasbene Matice“, pa mu je v slavnostnem govoru čestital približno tako-le:

Nekdaj je bilo. Ob zibelki so stale rojenice, da polože vanjo novo-rojencu svoje darove. Lepota njih voditeljice je bila sanjava, njen glas čudotvoren. „Pesem ti polagam v srce,“ je izpregovorila tako sladko, da je zatrepetalo dete, da je radosti zaplakala srečna mati.

„Izpopolnim ti srečo,“ je zagolčala druga. „Delo ti polagam v zibelko, ki bo zvest spremljevalec tvojega bogatega življenja, delo, ki je vsakemu in povsod vir zadovoljnosti in sreče!“

„Oglasim se o svojem času,“ dé tretja in umolkne. V krogu obstopijo zibel, in pesem zadoni iz njihovih grl, sladka in mila, dete pa je pilo to pesem in izpilo ves napoj te sladke krasote. Ob slavljenčevem rojstvu so pele Vile.

Odšle so rojenice, dete z darovi pa je ostalo. In bilo je usojeno: pelo je dete, pel je mladenič, pel zrel, ustvarjajoč mož.

In bilo je usojeno: delal je mladenič, delal mož ter hodil svojo pevsko pot više in više, da prodre v globoino pesmi, da čuje njeno popolnost in ob-dari, kakor je on sam obdarjen od Vile-pevke, s pesmijo svoj ljubljeni narod. Naš Matej Hubad!

V decembru 1891. leta je prevzel zbor „Glasbene Matice“, in nje-govo plamteče navdušenje je objelo srca vseh njegovih pevcev — v hipu je postal zboru vzor.

In ni čuda, saj je z jasno umetniško razsodbo in nezmotljivim ušesom združeval najskromnejšo priljudnost in veščak-učitelj ustvarjal čuda veselja in samozavesti v zboru. On z burnim vzletom navzgor, za njim njegov pevski zbor do najvišjih koncertnih nalog. A to, prijatelji, se je godilo v časih, ko so bili pogoji za tako delo naravnost težki, ko ni bilo od mero-dajnih strani ne opore, kamoli bodrila.

A hodila je ob Mateju rojenica — darovalka dela. In on vkljub vsem težavam v delu ni nikdar omahnil. Skrbno je plel, sejal, žel na njivi slovenske glasbe in to s tako Katonovo *) vztrajnostjo in zbog tega s takim uspehom, da stojimo danes pred izvršitvijo naše najvišje zadače, pred ustanovitvijo našega konservatorija.**)

In glejte, na tej mojstrsko obdelani, zlati njivi naše glasbe že zori sad, ki ga bo užival naš jugoslovanski narod. In ta žetev — delo njegovih marljivih rok in duha — je velika, in ti sadovi — plodovi njegove vztrajnosti — so ogromni.

*

In vprašal bi Te, Ti naš ljubi, naš dragi, Ti naš ponos in naše veselje, Ti pevska duša, reci mi, kako Ti je, ko gledaš sedaj nazaj na

*) Katon je bil rimski tribun, ki je s čudovito vztrajnostjo v vsakem svojem govoru ponavljal, da se mora Kartagena razdejeti.

**) Najvišji glasbeni zavod — vseučilišče za glasbo.

svoje delo in njega uspehe! Lepo Ti mora biti v duši, osrečujoča mora biti zavest, da si storil ogromno več, kakor si bil kot tak storiti dolžan.

Z geslom „Musica noster amor“^{*)} ki Ti ga je rojenica zapisala v mlado dušo, si šel v boj in na delo. Kakšne pevske misli so Ti obžarjale notranjost, kako jih je krepil in sladil Tvoj napor!

Predolgo bi bilo, ako bi hotel in mogel naštevati vsa dela, ki so prišla kot brušeni demanti iz rok modeljerja **) — Tebe. Saj veš sam dobro, da si delal čudeže iz pesmi, ki bi jim človek na zunaj ne pripisoval dragulja, v katerega pa so se pod Tvojo taktirko izpreminjale vse brez razlike.

Pel si, pel veselje in žalost, a oboje s tako očarujočo krasoto, da nismo vedeli, čemu naj damo prednost — veselju ali žalosti.

Od „Mrtvaškega ženina“ in „Requiema“ do „Švande dudaka“; od vilinskega „Zlatoroga“ in „Pomladne romance“ do veličastnega „Stvarjenja“ in do „Sna poletne noči“; od „Visoke pesmi kralja Davida“, „Marijinega Oznanenja“ do „Natale“ (Rojstvo) in „Stabat Mater“ (Stala je Mati božja pod križem), od „Triumfatorja“ do „Oljke“, „Aleluje“ in „Te Deuma“¹⁾ — kdo bi vse naštel!

Reci mi, ali si sploh na kaj pozabil? Dunajski koncerti, oni v Opatiji, Zagrebu, v Trstu, na Sušaku, na Bledu, koncerti doma itd. Vsepovsod en sam velik triumfalen pohod zmagovite naše pesmi.

Človek bi dejal, da je vse to nemogoče, ko bi ne imel vsega tega koncertnega dela pred seboj kot dokaz tiskanega na vzporedih, da tu ne omenjam ogromnega Tvojega šolskega in upravnega dela.

Pa si mogel vse to? Si, saj sta hodili s Teboj rojenici: Pesem in Delo. In še in še!

Položil si ljubljeni domovini na glavo diadem, ki se bo iskril na njej v najjasnejšem svitu, dokler bo živel en sam Slovenec.

Matej, naš dragi! Vsi bomo prešli, mi in Ti, a Tvoja n a r o d n a p e s e m, ki si jo ustvaril, ne more preiti in ne preide, dokler bo živel en Jugoslovan, en Slovan.

Pa glejte, prišla je tretja rojenica. Ob svojem času se je oglasila. Stopila je v jugoslovanski Zagreb, pa je govorila: „Kdo bolj kot on! Saj poznate slovenskega, jugoslovanskega Orfeja!“²⁾

In tedaj smo čuli iz Zagreba Tvoje in svoje počeščenje, Tvoje počeščenje in počeščenje Tvojega naroda.

*) Glasba je naša ljubezen.

**) Obrazovateli.

1) Vse to so velika svetovno-glasbena dela.

2) Slavní grški pevec, ki je s svojim petjem ganil celo skale.

Sprejmi ob tem častnem večeru še enkrat naše iskrene čestitke na visokem odlikovanju, Ti častni član Jugoslovanske Akademije!

Radi bi Te dostojno počastili tudi mi, pa smo Ti priredili ta večer.

Kje si, Vila rojenica! Nalij ljubljencu svojemu čašo veselja v ta večer! Od nas pa sprejmi mal spomin na ta dan, spomin po vnanje preskromen, a v njem srca enega utripa in vroče ljubezni Tvojega zvestega zbora. Živel, Ti kralj Matjaž naše pesmi! —

(Ob tej priliki mu je pevski zbor izročil „Album“ z vsemi podpisi pevcov.)

Vidite, otroci! To vam je lep zgled dela za našo lepo jugoslovansko domovino. Z njegovo pevsko vojsko in našimi brati Sokoliči tudi mi najmanjši pevci kličemo vojvodi naše pesmi — Mateju Hubadu:

Še dolgo vodi pevski roj
za doma čast in pesmi v boj!

BOŽO RAČIČ:

Oj, ta pijača!

Ojagina Anka je imela dvanajst let. Znala je, da je vino rdeče, a okusila ga še ni dosedaj, ker je ostala zvesta svoji oblubi, da ne bo pila alkoholnih pijač. Pa ne smete misliti, da nima njen čača (oče) vina. Lepe vinograde ima na Plešivici in tudi na Preložniku jih ima. Jeseni mrgoli pridnih delavcev, ki trgajo sladko grozdje. Anki je takrat vedno hudo, ko mečejo sladko grozdje v čebre in ga zmečkajo. No, njen čača obesi več grozdov na tram v zidanici, in tam čaka Anko časih celo do Božiča sladki sad.

Niso pa vsi Belokranjski taki. Nekateri so celo taki, ki prosijo za kislo vino. Ej, da jih vidite, kako jim je spačen obraz, kadar ga pijejo! Šeginov Ive je zahajal večkrat v zidanice, in nespametni ljudje so mu dajali vina. Zato mu ni šlo učenje nič kaj od rok. Zlasti računstvo mu kar ni hotelo iti v glavo. Večkrat se je osmešil pred učenci, ker ni znal.

Po Telovem ga ni bilo v šolo. Prišel je šele v ponedeljek. Kako je izgledal? Ustna so mu bila polne kras in močno zatekla, jezik mu je bil poln ran in ves bel. »Kaj si pil, Ive?« so ga vprašali. »Esenc,« je odgovoril z jokajočim glasom. Bil je sam doma in začel je pretikati vse kote. Odprl je omaro, in na drugi polici tam v kotu je stala steklenica, podobna oni, kakršno je prinesel večkrat čača iz zidanice. Ive je tlesknil z jezikom in vzkliknil: »Vino!«